

Dos anys de l'explosió a IQOXE: «A Bonavista encara tenim por»

Loli Gutiérrez, presidenta de l'associació de veïns, demana transparència a l'administració i a les empreses químiques sobre la seva activitat

Loli Gutiérrez, presidenta de l'associació de veïns de Bonavista. | Josep M. Llauredó

Aquest divendres 14 de gener es compleixen dos anys des del fatídic accident d'**IQOXE**, a la seva planta de **la Canonja**. A banda dels sis ferits i dels tres morts, hi va haver més de 160 famílies afectades al barri de **Bonavista**, a **Tarragona**, per les restes que va deixar anar l'explosió.

Precisament sobre el que va succeir i tal com estan les coses en fem un repàs amb **Loli Gutiérrez**, líder veïnal a la zona habitada geogràficament més propera a la planta de l'**antiga IQA**. Tan sols els separen uns centenars de metres. Des de llavors, els veïns estan més atents que mai a "qualsevol soroll o olor" que surti de les fàbriques del polígon sud i divendres tornaran a sortir al carrer per reivindicar transparència i seguretat.

- Com es van viure aquells primers instants de l'accident a Bonavista?

- A Bonavista es van viure malament, no, molt malament. Els veïns tenen el meu contacte i hi va haver moments de terror, de pànic, d'ansietat, un desordre total. Vaig trucar al 112, vaig baixar fins al local per veure com estava tothom i què s'havia de fer. Baixava pel carrer i li deia a la gent que s'havia de confinar. A Bonavista avui hi ha un 40% de gent que sap el que ha de fer, però un 60% - gent immigrant i de fora- no ho sap. Vam posar la ràdio per informar-nos, però no deien el que exactament tot el que volíem saber.

- Gent marxant amb el cotxe.

- I avui també marxàriem amb el cotxe. No podem dir que ens hem de confinar: tu veus una bola de foc allà davant o un núvol tòxic i tu te'n vas d'aquí. És igual si perds la família durant el trajecte, és igual, en aquell moment el teu cervell pensa que a casa no et pots quedar. I, a banda, el que va passar aquí amb finestres trencades. Com et quedes confinat dins d'una casa que està així? Els veïns tenen moltíssima por. 732 dies després d'aquell dia encara tenim por.

- S'ha pogut esclarir si el que es va emetre a l'aire era o no era tòxic?

- Com a associació de veïns no volem esbrinar gaire més del que sabem perquè hi ha uns jutjats que estan treballant-hi. El que més ens preocupa, i és el que ara estem mirant, és que posaran uns sensors per als núvols tòxics. Al Parlament de Catalunya vaig dir que a Bonavista no tenim constància de si és tòxic o no és tòxic, de si tot està bé o no quan surt una flama d'una fàbrica. Necessitem tota classe d'informació, sigui bona o sigui dolenta. Sabem que vivim en un polvorí, el risc no és zero, ho saben els mateixos treballadors, que hem parlat amb ells.

- Per tant, ho desconeu?

- Al Parlament jo vaig dir que l'òxid d'etilè és un gas incolor altament inflamable i que alguns experts asseguren que és tòxic, segons l'Institut Nacional del Càncer dels Estats Units. L'exposició a aquest producte químic pot provocar limfomes o leucèmia. Això ha quedat aquí.

- Sense resposta, doncs.

- No tenim cap informació. Agrairia als alcaldes de la Pobla, de la Canonja, de Tarragona... que són ells els que s'han de mobilitzar i posar el Plaseqta aquí a Tarragona. Són ells, nosaltres no podem. És veritat que des de l'associació de veïns, amb mi al capdavant, hem estat lluitant, però sola no puc. Necessitem un cap visible que ens guiï, de moment no ha sortit, moltes reunions i tot queda en res.

La indústria química es troba a escassos metres de la carretera N-340 i del camp de futbol, que dona inici al barri de Bonavista. Foto: Josep M. Llauredó

- En aquests dos anys ha millorat d'alguna manera la comunicació de l'associació de veïns amb les empreses del polígon químic?

- L'únic contacte que tenim és amb IQOXE i ara tenim reunions periòdiques amb Covestro. Però ningú ens comenta les millores que fan.

- Quan hi ha un accident, tampoc?

- No, tampoc. Si truco a l'alcalde, d'alguna manera em contesta per Whatsapp. Ens informen per allà, també si fan simulacres, però hi ha molta informació que ens amaguen i no ho hem de consentir.

- Quin tipus d'informació?

- Tot el que ocorre a l'empresa, tot el que puguem detectar als veïns. Si surt fum, que expliquin per què. I sobretot que vingui el Plaseqta, ha de venir de Barcelona a Tarragona. Quan va passar l'accident, vam trucar al 112 i ells no sabien res. Aquí no va passar cap megafonia, avui passa i estem igual. Al juny ens enviaran els SMS, una de les coses que vam demanar des de l'associació de veïns.

- Una altra demanda eren les sirenes. Aquell dia no van sonar.

- Es pensaven que la gravetat era interior, no es van adonar que fos exterior. Per això quan la canalla era al parc, com que no estaven sonant les sirenes, doncs no estava passant res. De

simulacres a Bonavista, no n'hi ha, tampoc a l'escola. I el més dur: un diumenge. Hi ha senyalització al terra i panells, però algú ha fet un simulacre perquè els veïns sàpiguen el que han de fer?

- Si no van sonar les sirenes perquè es va valorar que la gravetat era interior i no exterior, qui ho va decidir?

- Ens van dir que es va decidir des de dins de l'empresa. Hi ha coses de les que no ens n'assabentarem.

- Sembla increïble que una empresa pugui decidir si han de sonar o no les sirenes.

- I si avui tornés a passar estaríem igual.

- Prèviament al 2020, com es percebia la seguretat de la indústria química a Bonavista?

- Bonavista sempre està espantada. Aquí no hi ha hagut suport psicològic, l'Ajuntament no ha vingut a preocupar-se per cap ciutadà. A tots els barris ha passat el mateix, però per desgràcia en aquell moment el barri més perjudicat va ser Bonavista. Tenim aquest polvorí al davant a gairebé 500 metres, però treballem i vivim d'això. Ara no es percep igual: qualsevol soroll que sentim de nit, qualsevol, ja estem preguntant què passa. En un moment se'm col·lapsa el mòbil, també amb qualsevol mínima olor. És un abans i un després.

- Si l'accident hagués tingut conseqüències al centre o en alguna altra zona de la ciutat, s'hauria tingut més cura dels ciutadans?

- Per desgràcia, no viu ningú ni de la Generalitat ni de l'Ajuntament, ni de cap lloc, aquí a Bonavista, per palpar el que es va palpar aquell dia. Si ho haguessin palpat, tot això hauria canviat moltíssim.

- Al principi va costar molt que IQOXE pagués les indemnitzacions. Què va passar?

- Aquí hi ha hagut 162 persones afectades. Com a presidenta les he de defensar a totes. Hi ha hagut de tot. Algun d'ells es veuran les cares als jutjats amb l'empresa, perquè el que ells diuen no és realment el que és. Hi va haver diversos problemes: hi havia l'assegurança que es feia càrrec del mínim, l'assegurança que no se'n fa càrrec, i l'assegurança que no hi era. Es van dir algunes mentides, com ara que no tenien diners per pagar. Entre els mesos de febrer, que nosaltres vam començar a treballar-hi, fins al setembre, tot va ser com una bassa, però a partir d'octubre tot el món va començar a venir. No tenien solucionats els problemes, no els pagaven i és veritat que vaig tenir una gestoria amb mi i des de llavors va començar tot a funcionar.

- Quan hi va haver l'accident es van convocar a Bonavista mobilitzacions de manera continuada.

- El primer que reclamàvem era les sirenes, transparència i seguretat. Les sirenes es van aconseguir i es va treballar. Com a prova, ja tenim els sensors i ens sembla bé sempre que estiguem informats, perquè de què serveixen si després no hi ha control?

- Considereu que tot allò que es reivindicava es va aconseguir, doncs?

- Sí.

- Cada any es convoquen mobilitzacions per recordar els fets i dir que es continua igual. La resta de l'any, sembla que no hagués passat res i tampoc hi ha gaire participació en les concentracions. A la gent ja no li interessa el tema?

- Sí que els interessa, però confien en l'associació de veïns de Bonavista i saben que jo concretament soc de les que pregunto, muda no em quedo. Des de la Generalitat estan treballant amb IQOXE. Els treballadors d'IQOXE estan contents.

- **Hi va haver una vaga fa relativament poc. Els sindicats diuen que no.**

- Els sindicats són un món i els treballadors un altre. Abans de passar tot això, els treballadors tenien un bon conveni. Arrel d'això, tenen un conveni normal. En tenen la culpa CCOO i UGT. No vull aprofundir en aquest tema, ells han de ser els que s'han de defensar, però sí que tinc clar que jo he parlat amb diversos treballadors, sé les dues versions, i no he vist cap concentració més. Si l'hagués vist, jo els hauria donat suport. No és només que l'administració s'encarregui d'IQOXE, sinó que també volem que els treballadors tinguin seguretat i és una de les coses que he anat preguntant. Si ells tenen seguretat i estan tranquils, al barri podem estar tranquils.

El barri de Bonavista. Foto: Josep M. Llauro

- **Doncs precisament CCOO i UGT es manifestaran amb la FAVT aquest divendres perquè consideren que no hi ha prou seguretat a la planta.**

- Si aquesta és la seva percepció, que parlin amb IQOXE i que parlin amb la Generalitat, que dona els permisos perquè tirin endavant i obrin una planta més. Si no està tot reglamentàriament

deu ser que és la Generalitat que no està donant els permisos reglamentàriament? El que passa és que ells diuen una cosa i jo no els faré cas perquè només veig i escolto al treballador, que és el que al final és el perjudicat.

- Aquest any també hi ha hagut queixes des de l'associació de veïns per les sortides i entrades al barri.

- I continuarem. El PP-10 tenim molt clar que volem que es faci. Segons Xavier Puig, al mes de febrer ja s'obrirà. Molta gent va a treballar cada dia i ha de fer el tomb a mitja Tarragona.

- I si hi hagués un accident químic, encara seria pitjor.

- El primer punt és el dels treballadors, el segon és el de les emergències. Per entrar i sortir els Bombers, l'ambulància... I el tercer i més important és que per molt que ens confinin també ens podem morir a casa estant confinats. Això de tenir-ho tancat cada dia és un sofriment, al barri estem molt enfadats. Ells ens han dit que a principis de febrer, però jo tinc contactes a FECSA i m'han dit que en 10-15 dies estaria tot llest. Si el dia 25 de gener està tot tancat, no esperarem al 7 de febrer, donarem canya. Al PP-10 el que s'ha de fer és dos sortides: dues de sortida i una d'entrada. És al que s'ha compromès el regidor Xavier Puig.

- Des de l'accident, hi ha hagut una accentuació de l'esquerda al moviment veïnal a Tarragona. Perquè la gent ho pugui entendre, què és el que ha passat?

- Crec que hi ha diferents idees. A partir d'aquí, cadascú valori el que vulgui. L'associació de veïns de Bonavista ha estat al capdavant de tot i algú hauria d'haver estat donant-me suport, al meu costat. I una cosa és donar-me suport i una altra és dir que ja ho faran ells. Quan jo he necessitat ajuda, no se m'ha donat. M'he sentit sola, molt sola al capdavant de tot això. Al final, jo continuo mirant pels meus veïns, no tinc cap altre objectiu: no tinc cap partit polític, la línia és la de l'associació de veïns juntament amb els veïns.

- La imatge que es dona és la de dues mobilitzacions separades.

- Perquè són diferents idees. S'hauria d'haver donat suport a les mobilitzacions que vam començar aquí i no en altres llocs. Per què hem d'anar a la porta de l'Ajuntament de Tarragona si és aquí on hem estat més afectats? Per a què? Doncs ho fem aquí a Bonavista i ho continuarem fent.

- Un dels elements que va reforçar la polèmica i la divisió del moviment veïnal va ser el pagament de 150.000 euros d'IQOXE a Bonavista després de l'accident. Va valdre la pena?

- Al febrer de 2020 hi havia més de 160 afectats i aquí l'associació de veïns va començar a treballar amb tots els veïns conjuntament amb IQOXE. Ningú sap tota la feina que vam tenir, amb denúncies als Mossos, un munt de documents, etc. Jo aquí m'he trobat sola en ple confinament, d'aturar-me la Guàrdia Urbana i preguntar-me on anava i ensenyar-li correus de l'associació de veïns a IQOXE. Vaig estar aquí sola fins a les onze de la nit, sí que tinc la meva junta però en aquell moment ho feia jo personalment. Quan jo parlava amb José Luis Morlanes no estava sola, hi havia més gent amb mi, i quan negociàvem em vaig assabentar que podíem treure'n profit pel barri per tota la feina que havia fet l'associació. Vam poder fer que una suma de diners vingués al barri i la repartissin amb les 26 entitats. Ha estat molt ben repartit, encara en queda una mica per gener i febrer, que així vam quedar amb IQOXE.

- Així, doncs, no ho ha gestionat l'Ajuntament sinó l'associació de veïns.

- Sí, jo he donat la meua signatura a cadascuna de les 26 entitats que volien i elles m'havien de donar les factures i jo enviar els documents a IQOXE. L'associació de veïns no ha tocat diners. Va anar per la iniciativa de taps solidaris, els llums de Nadal que hem comprat, el projecte dels gegants, la pirotècnia, el catecisme, al Menjador social de Bonavista, a Càritas...

